

Groen/blauwe bouwstenen

Manifestregio Vallei & Veluwe

Webinar

9 juni 2020

03-03-2020

Evaluatie cursus Klimaatdialoog Manifestregio Vallei & Veluwe

Doel van de webinar

Sturingsmogelijkheden bij klimaatadaptief bouwen

- Kennis uitwisselen
- Inventarisatie ontbrekende kennis
- Bepalen (gezamenlijke) opgave voor de komende tijd

Uitgangspunt

Uitgangspunt:

- Kennis van de Handreiking decentrale regelgeving klimaatadaptief bouwen en inrichten -
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2020/04/30/handreiking-regelgeving-klimaat-adaptief-bouwen-en-inrichten>
- Deelgenomen aan webinar VNG van 28 mei of de presentatie daarvan bekeken.

Programma

- 1. Praktische toepassing en afwegingskader**
- 2. Sturing in relatie met andere instrumenten en beleid**
- 3. Op welke wijze wil je als gemeente sturen op klimaatadaptief bouwen**
- 4. Regionale samenwerking bij de aanpak van klimaatadaptief bouwen**

Elk onderwerp een half uur

Webinar groen-blauwe bouwstenen

Webinar groen-blauwe bouwstenen

Onderdeel 1: praktische toepassing handreiking decentrale regelgeving

Handreiking decentrale regelgeving

Klimaatadaptief bouwen: samenspel tussen markt en overheid

Factsheets met voorbeeldregels per thema

- hitte
- droogte
- gevolgen overstroming
- wateroverlast

Bestaande praktijkvoorbeelden

ambient

Colibri Advies

Advies aanpak knelpunten
klimaatadaptief bouwen

Werkgroep Verkenning (bouw)regelgeving t.b.v. klimaatbestendige inrichting

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Handreiking decentrale regelgeving
klimaatadaptief bouwen en inrichten
Versie 1.0
Datum 20 april 2020
Status Definitief

Handreiking decentrale regelgeving

Klimaatadaptief bouwen: samenspel tussen markt en overheid

Opbouw factsheets

- Inleiding met doel en inhoudelijke toelichting
- Voorbeeld regelgeving
- Juridische toelichting

NB: Het zijn voorbeelden. Bij <x> een waarde kiezen

ambient

Colibri Advies

Advies aanpak knelpunten
klimaatadaptief bouwen

Werkgroep Verkenning (bouw)regelgeving t.b.v. klimaatbestendige inrichting

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Handreiking decentrale regelgeving

Onderdeel Hitte

- Bestemmingsplan: schaduwwerking gebouwen
- Bestemmingsplan: weerkaatsing glas
- Bestemmingsplan: bomen voor nieuwbouw
- Bestemmingsplan: bodemenergie
- Omgevingsplan: hitteprogramma
- Omgevingsplan: blauw-groene daken
- Omgevingsplan: warmtewerend en verkoelend inrichten

Handreiking decentrale regelgeving

Onderdeel Droogte

- Waterschapsverordening: grondwater uit actieve infiltratie
- Maatwerkvoorschrift: verplichte infiltratie regenwater
- Hemelwaterverordening: berging en gebruik hemelwater
- Omgevingsplan: infiltratie effluent
- Omgevingsplan: verbod beregenen met drinkwater

Handreiking decentrale regelgeving

Onderdeel Gevolgbeperking overstromingen

- Bestemmingsplan: minimaal vloerpeil
- Bestemmingsplan: mogelijkheden tot schuilen
- Exploitatieplan: eisen aan nutsvoorzieningen
- Omgevingsverordening: instructieregel voor nieuwe ontwikkelingen
- Omgevingsplan: ontwerp-eisen transformatie

Handreiking decentrale regelgeving

Onderdeel Wateroverlast

- Bestemmingsplan: waterberging (bouwregel)
- Bestemmingsplan: maximum aan verharding
- Omgevingsplan: omgevingswaarde
- Omgevingsplan: compenserende waterberging
- Omgevingsplan: blauw-groene daken
- Omgevingsplan: maximaal tuinpeil
- Verordening waterbergingsfonds

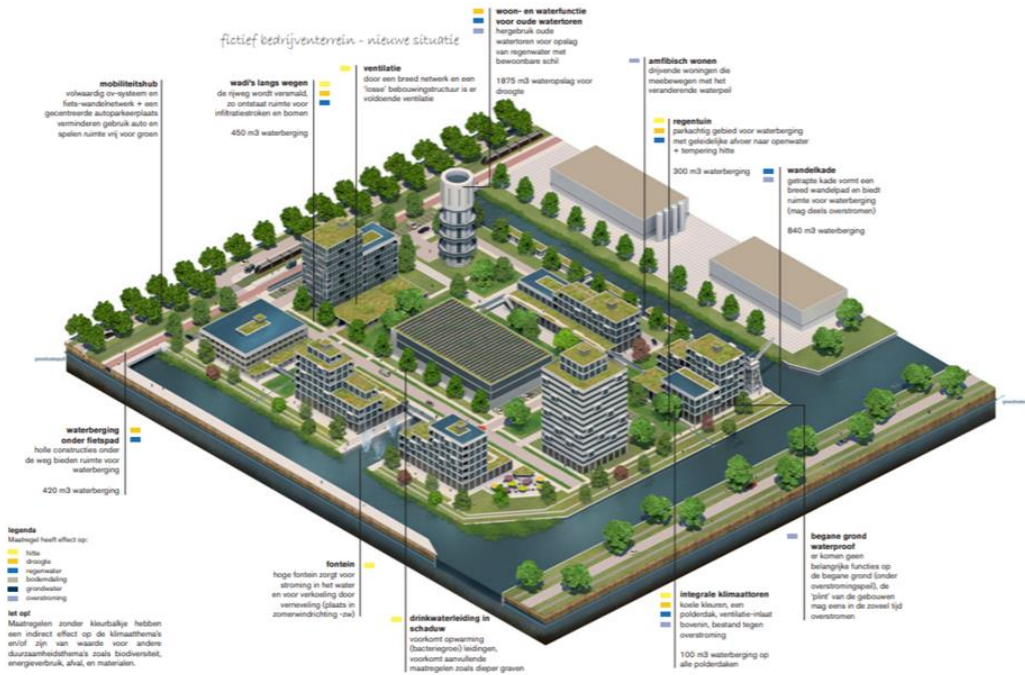
Klimaatadaptief bouwen en inrichten

Welke typen gebiedsontwikkeling?

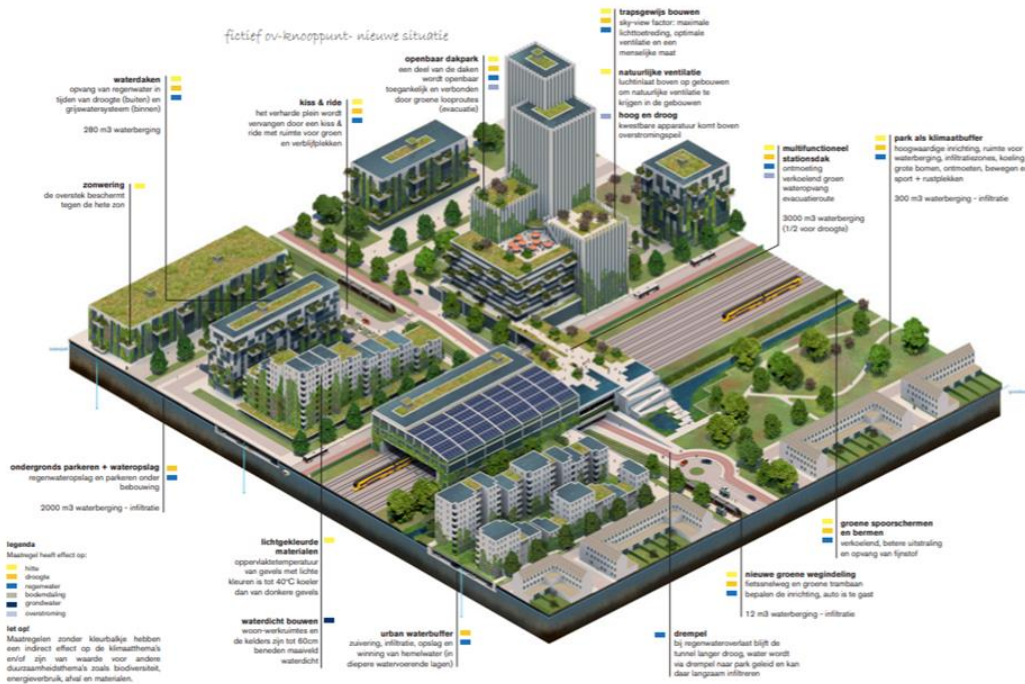
- Locatie: bodem- en watersysteem
- Bestaande situatie of nieuwbouw
- Inbreiding of nieuwe uitleg
- Bouwdichtheid
- Verhouding openbare ruimte vs private percelen

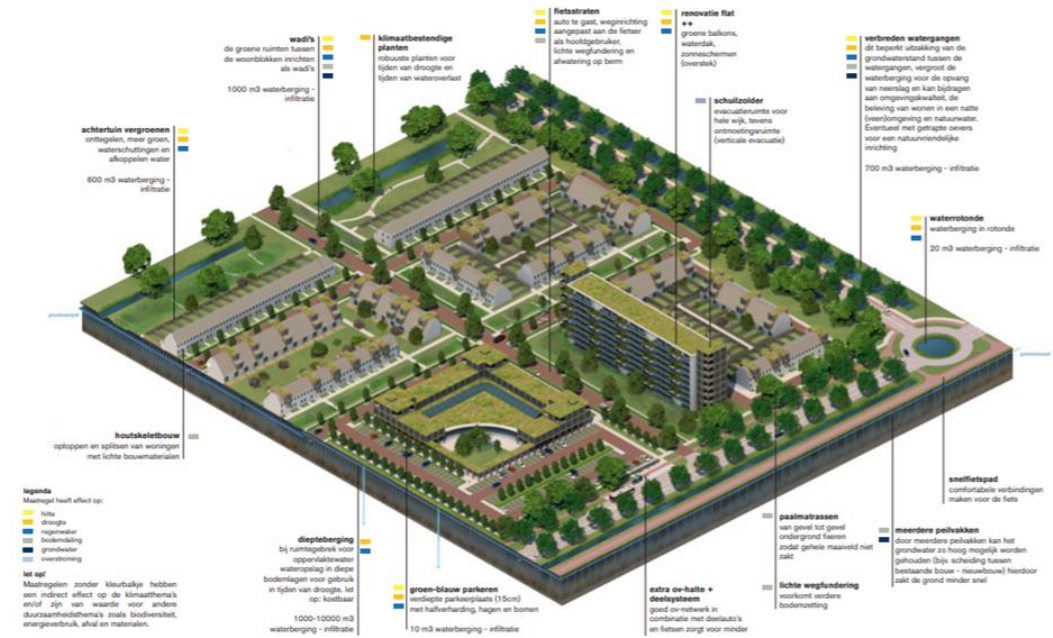
fictief bedrijventerrein - nieuwe situatie

fictief ov-knooppunt - nieuwe situatie

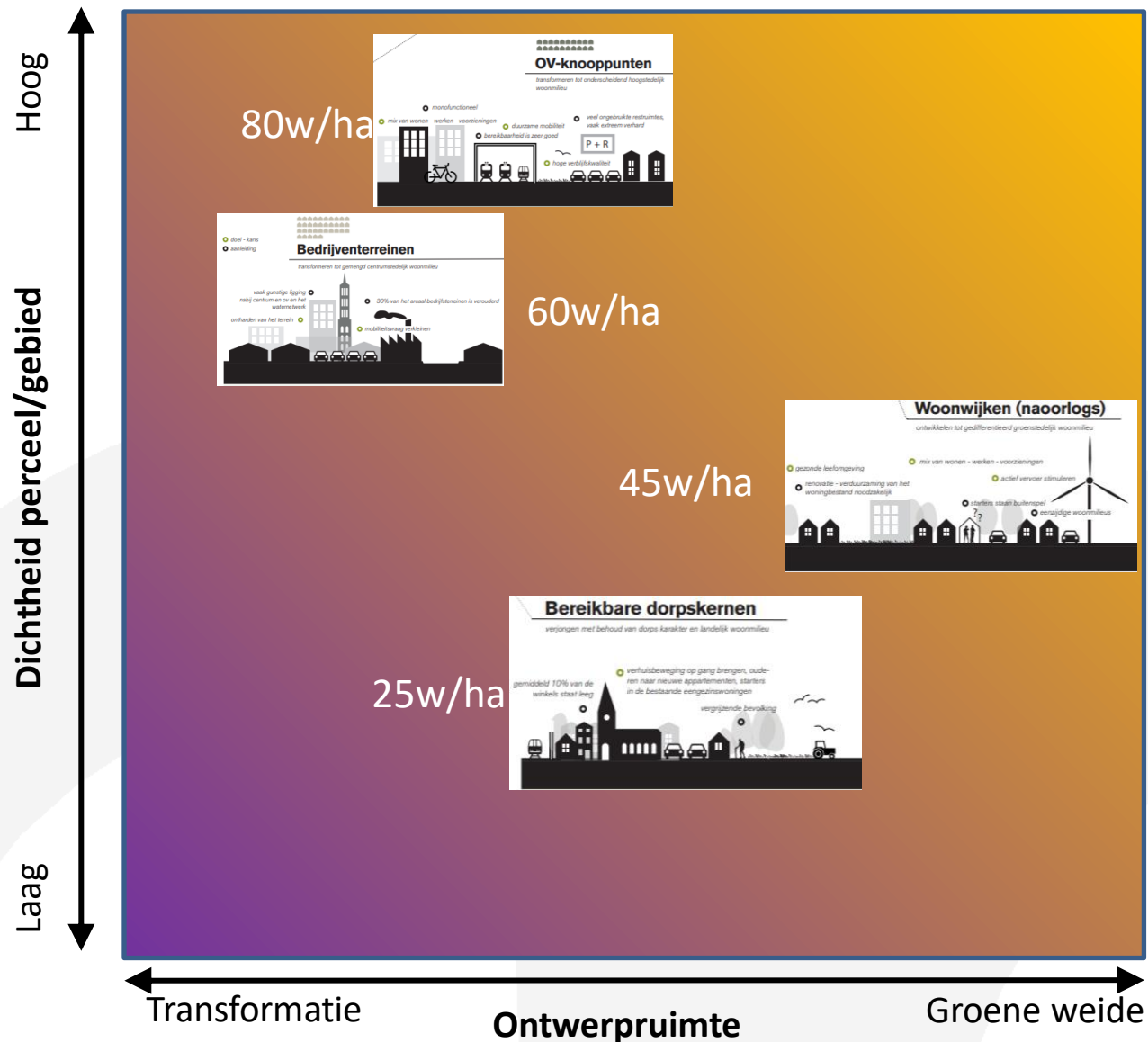
fictieve naoorlogse woonwijk - nieuwe situatie

fictieve dorpskern - nieuwe situatie

Nut en noodzaak regels irt type ontwikkeling?

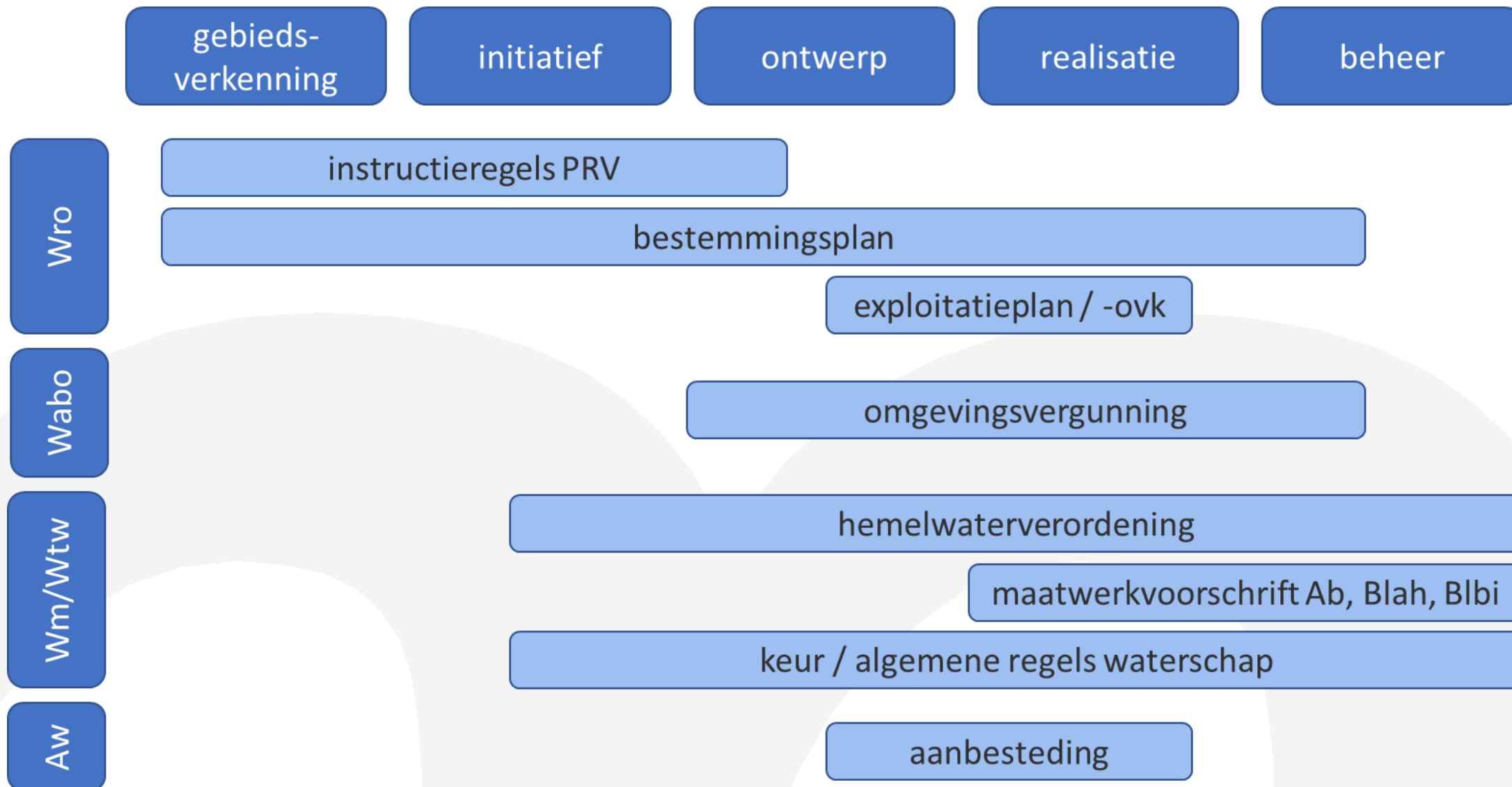

Webinar groen-blauwe bouwstenen

Onderdeel 2: Regelgeving in relatie tot andere (beleids)instrumenten

Mogelijkheden van decentrale regelgeving

Mogelijkheden van decentrale regelgeving

Van bestemmingsplan naar omgevingsplan...

Kerninstrumenten Omgevingswet (per 1-1-2022)

1 Omgevingsvisie

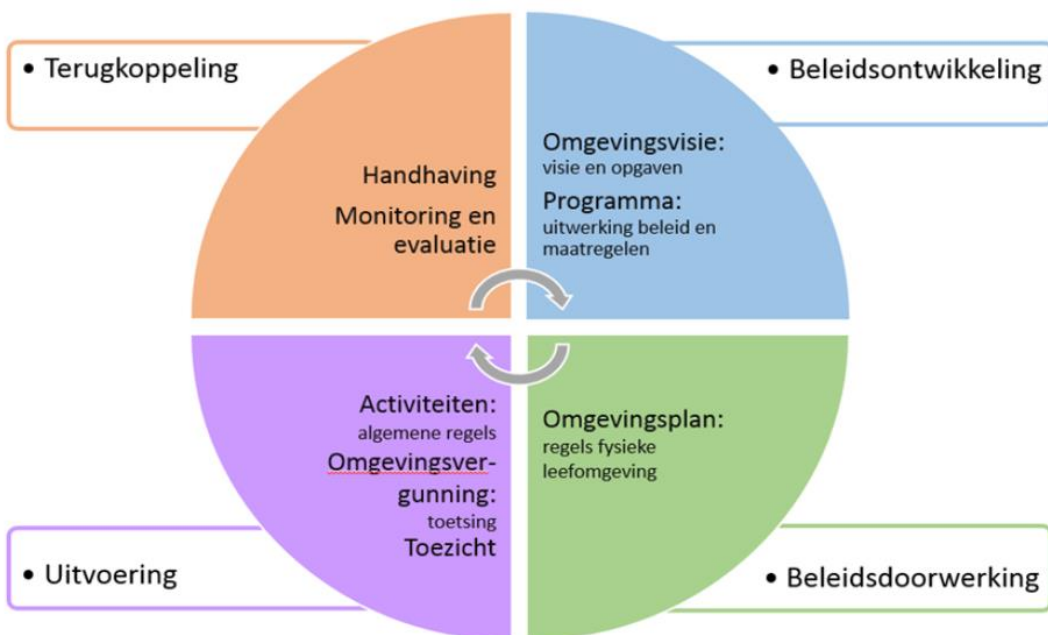
Strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. Verplicht voor rijk, provincie en gemeente.

2 Programma's

Programma's maken de doelen van de omgevingsvisie concreet. Indien nodig met een programma-tische aanpak.

3 Decentrale regels

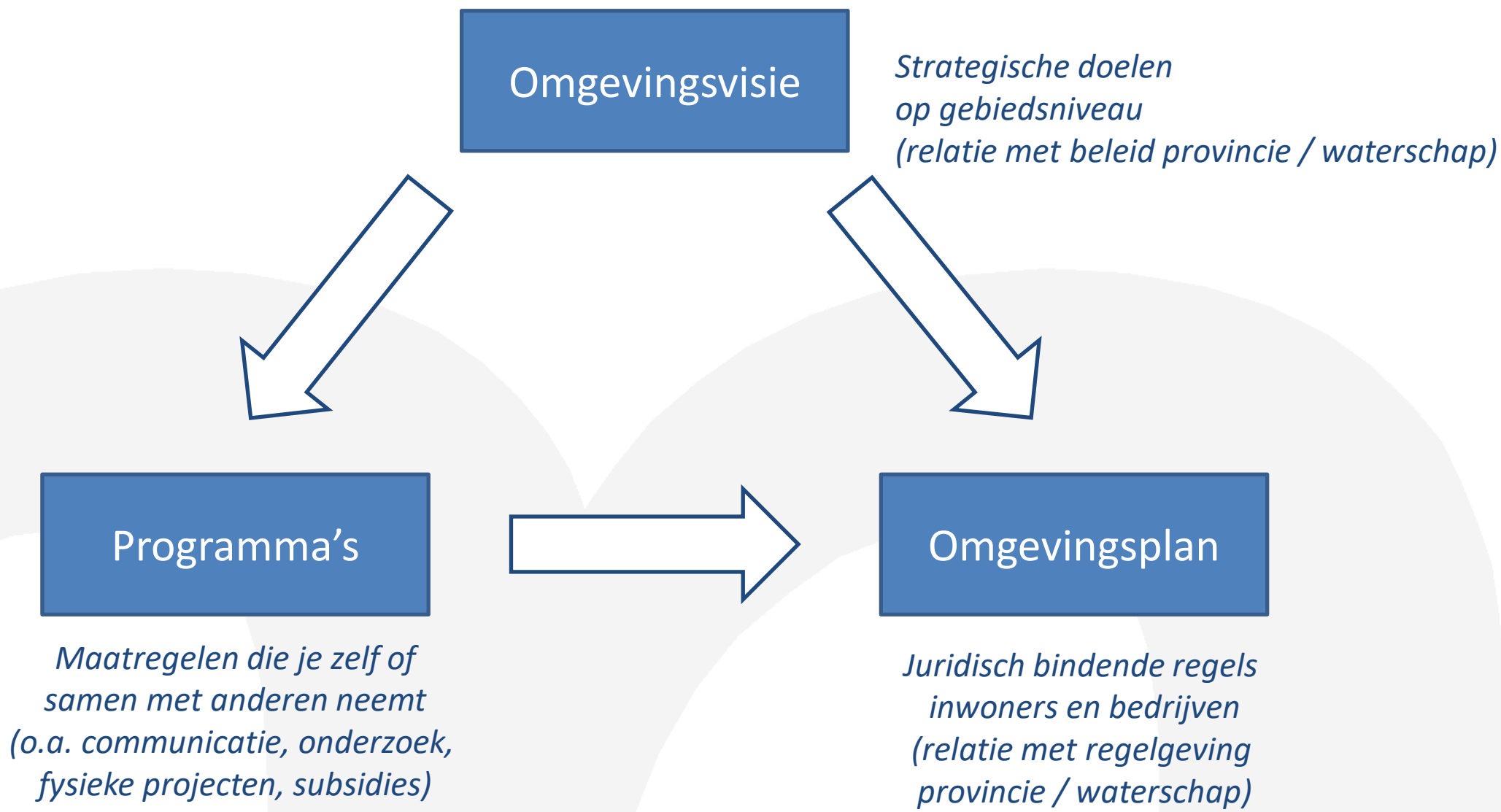
Elk bestuursorgaan heeft een gebieds-dekkende regeling met alle regels voor de fysieke leefomgeving.

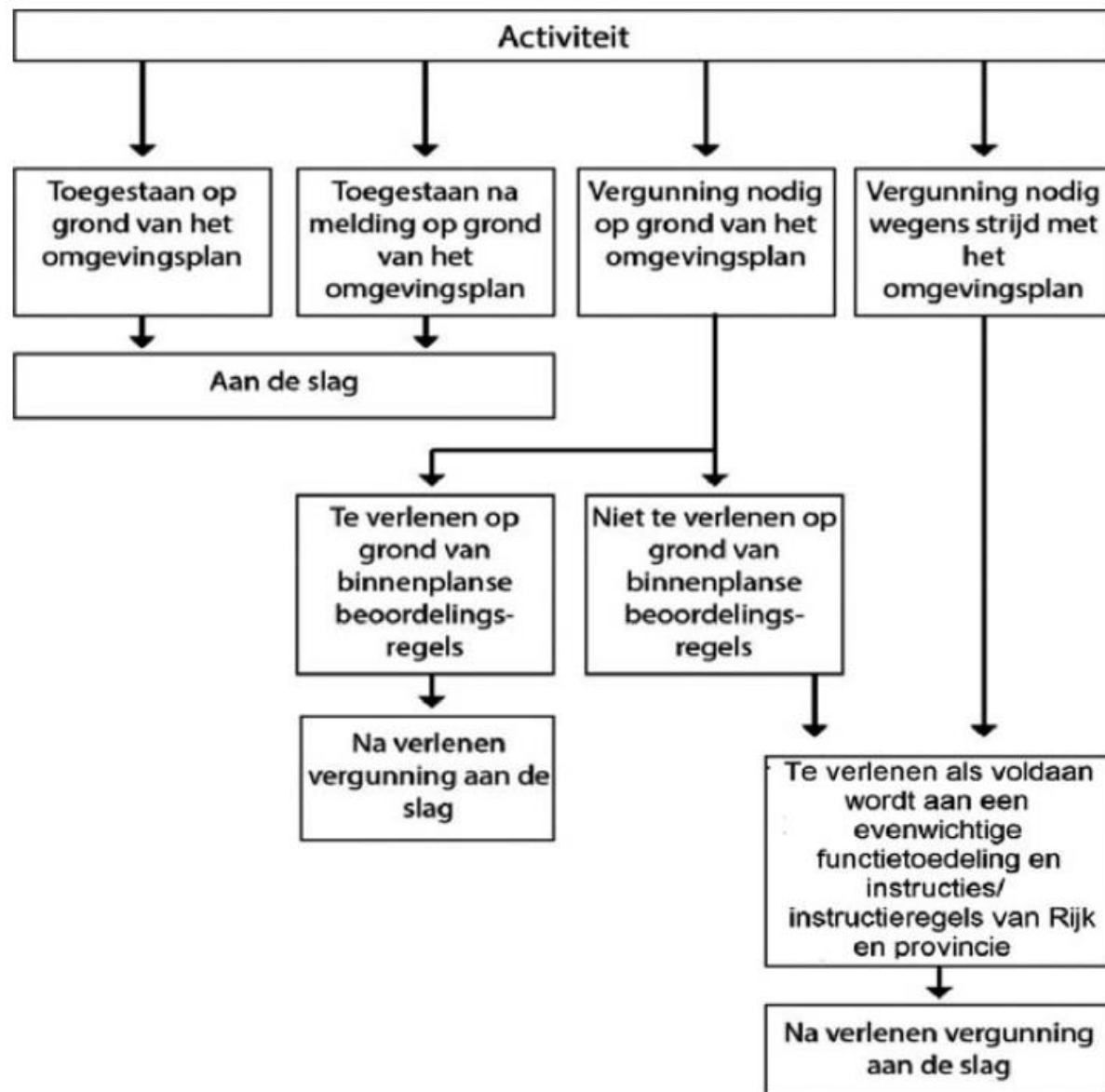
Wat regel je waar...

	Omgevingsvisie	Uitwerking omgevingsvisie	
		Programma	Omgevingsplan
Karakter	Strategisch, integraal, politiek bestuurlijk	Uitvoeringsgericht, (multi)sectoraal, strategische elementen mogelijk	Uitvoeringsgericht en kaderstellend
Inhoud	Ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van de fysieke leefomgeving als geheel	Uitwerking beleid voor bepaalde sector of bepaald gebied	Bindende regels voor burgers en bedrijven
Samenhang domeinen	Eén integraal ontwikkelingsbeleid voor fysieke leefomgeving	(Multi)sectoraal, inzetten op afstemming, coördinatie verschillende domeinen	Eén integraal kader met bindende regels
Horizon	Lange termijn	Korte termijn	Korte en lange termijn
Werking	Basis voor handelen van het visie vaststellend orgaan en programma's	Basis voor inzet maatregelen van het programma vaststellend orgaan voor betreffende onderwerp	Kaderstellende basis voor initiatieven
Juridische status	Bindt enkel visie vaststellend orgaan	Bindt enkel programma vaststellend orgaan	Bindt burgers en bedrijven

Wat regel je waar...

Maatschappelijke initiatieven en omgevingsplan

Webinar groen-blauwe bouwstenen

Onderdeel 3: Rol gemeente / sturing

Actief sturen op klimaatadaptief bouwen?

Politiek-bestuurlijke vraag:

- In hoeverre wil je actief sturen op klimaatadaptief bouwen?
- En zo ja, op welke wijze?
- Welke rol heeft de overheid en welke rol heeft de markt?
 - Voorlichting & stimuleren
 - Financiële prikkels
 - Convenanten en gebiedsafspraken (intentieovereenkomsten)
 - Privaatrechtelijk (o.a. aanbesteding, erfpacht, gronduitgifte)
 - Publiekrechtelijk (o.a. bestemmingsplan, verordeningen)

Actief sturen op klimaatadaptief bouwen?

Welke behoeften hebben private partijen geuit?

- Zo vroeg mogelijk in ontwikkeling duidelijkheid over eisen klimaatbestendig bouwen
- Nadruk op prestaties en doelen (i.p.v. voorschrijven maatregelen)
- Waarderen prestaties in aanbestedingen (gelijk speelveld)
- Publiek- en privaatrechtelijke borging zorgt voor legitimiteit in organisaties en versnelling van het “nieuwe normaal”
- Eisen basisveiligheidsniveau (ondergrens) + waardering extra prestaties bij aanbestedingen

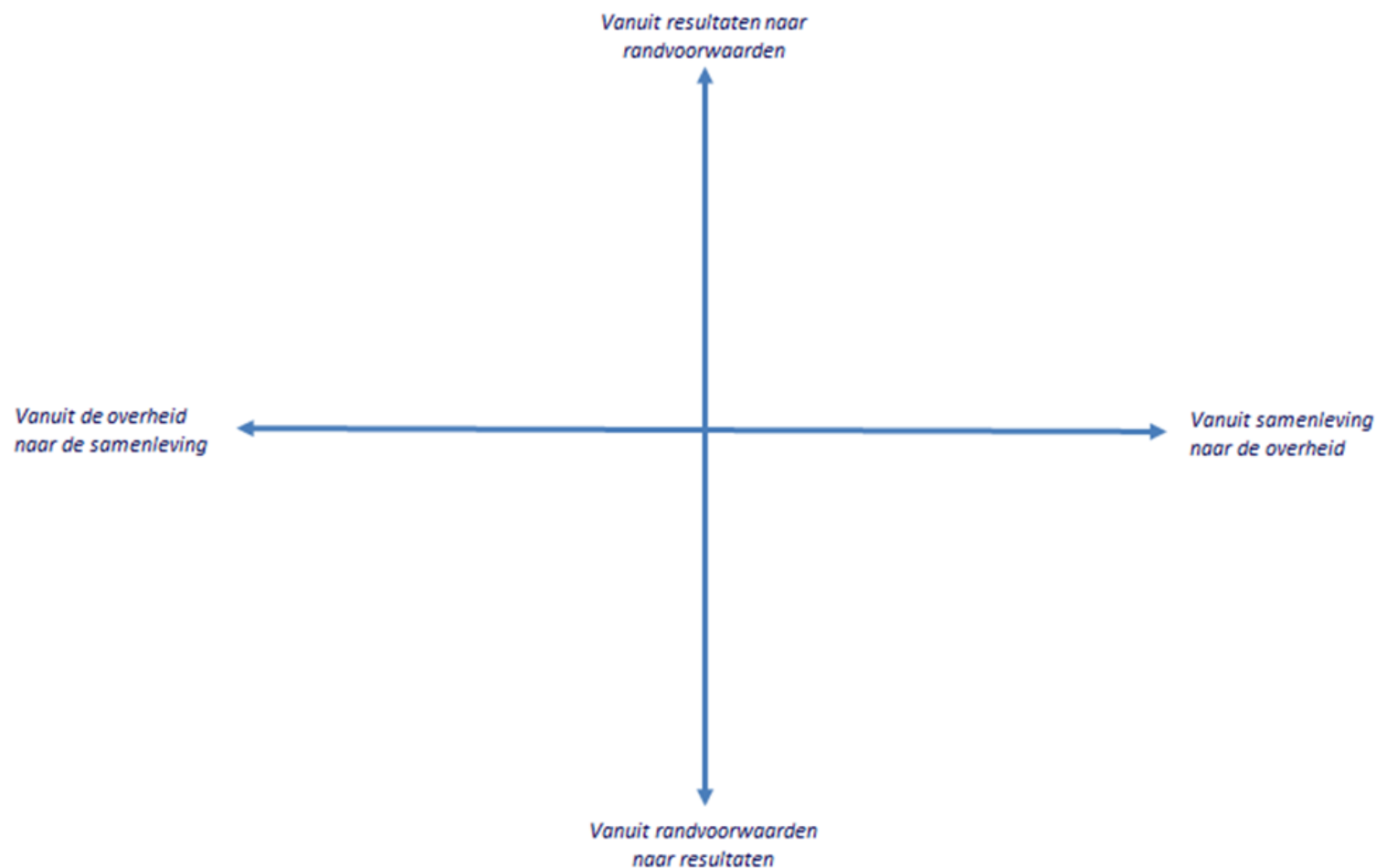
Actief sturen op klimaatadaptief bouwen?

Welke mix van instrumenten?

- Voorlichting & stimuleren
- Financiële prikkels
- Convenanten en gebiedsafspraken (intentieovereenkomsten)
- Privaatrechtelijk (o.a. aanbesteding, erfpacht, gronduitgifte)
- Publiekrechtelijk (o.a. bestemmingsplan, verordeningen)

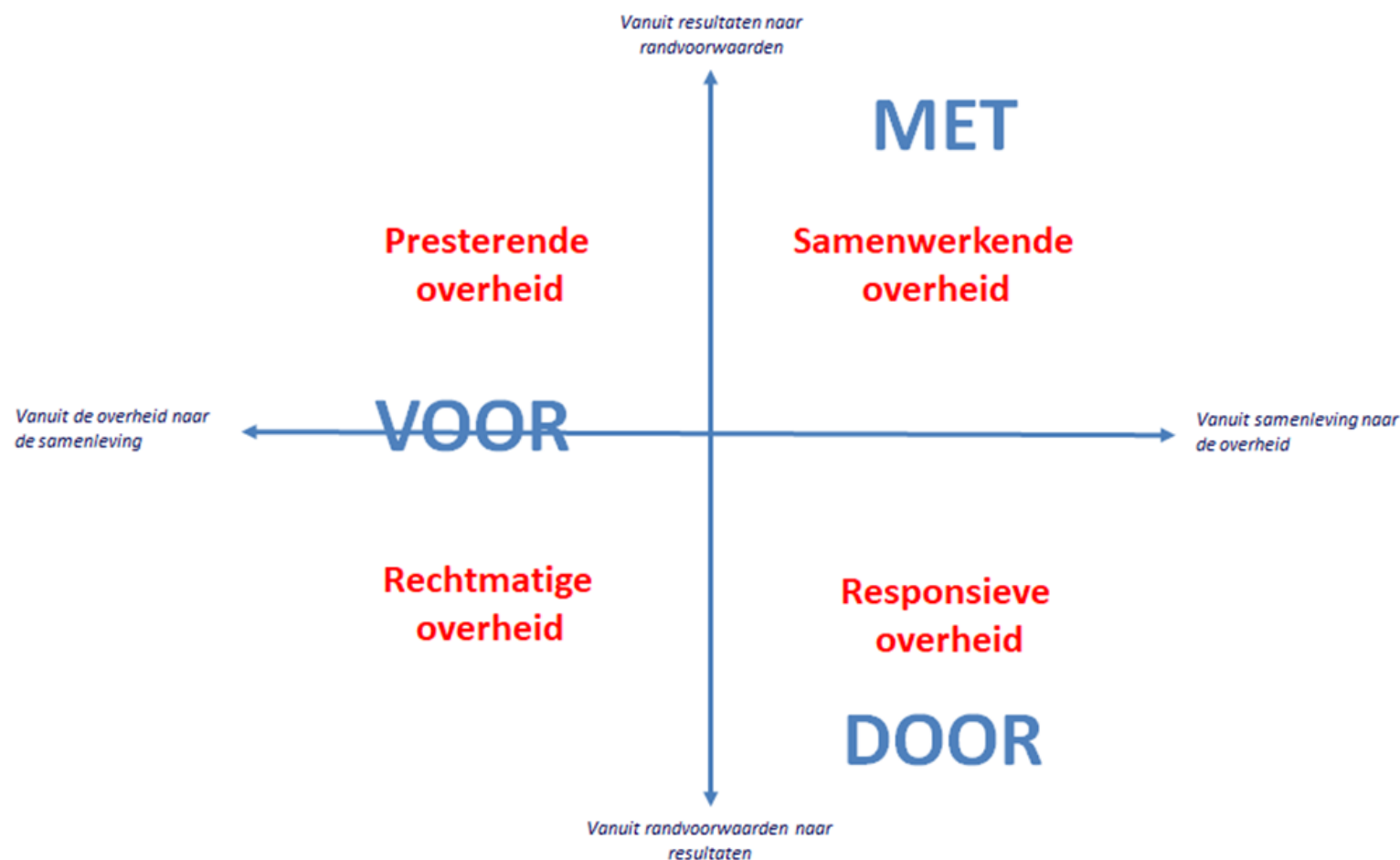
Actief sturen op klimaatadaptief bouwen?

Overheidsparticipatie in een energieke samenleving (PBL / NSOB)

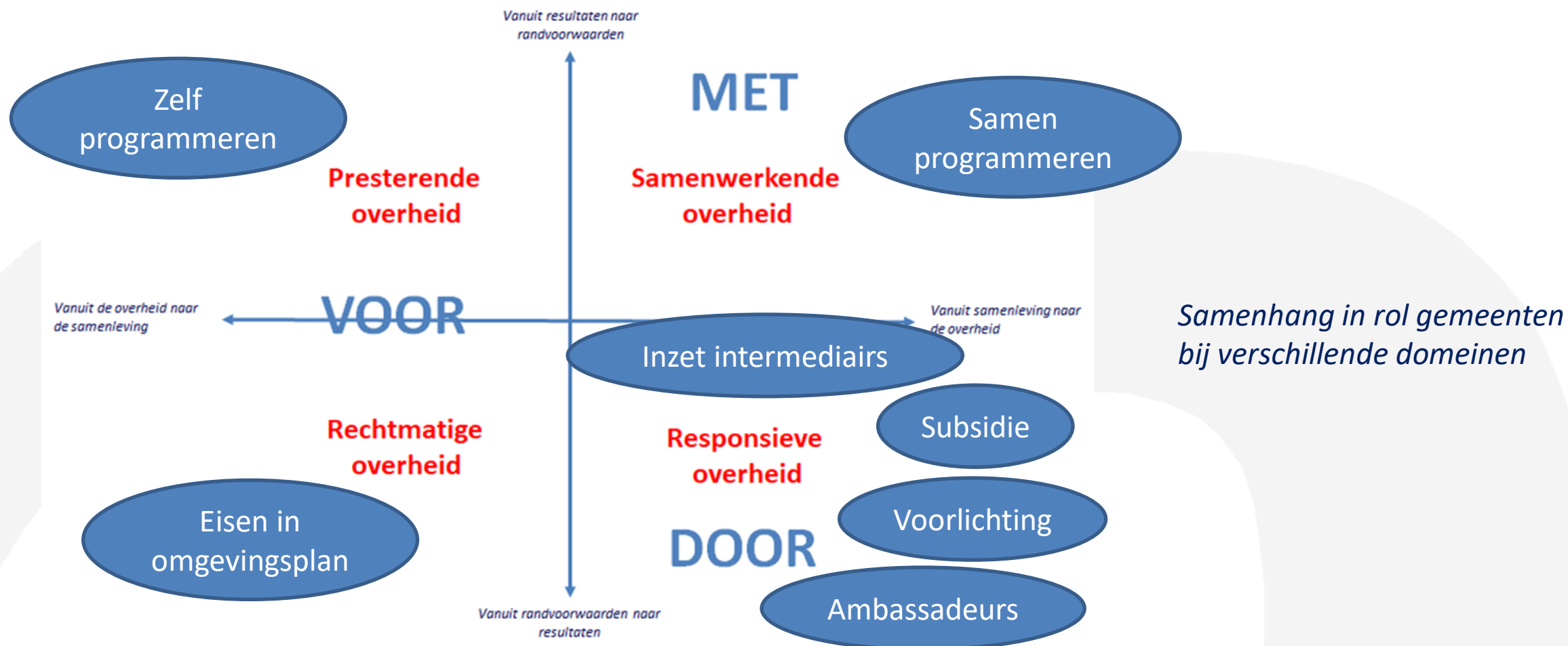
Actief sturen op klimaatadaptief bouwen?

Overheidsparticipatie in een energieke samenleving (PBL / NSOB)

Actief sturen op klimaatadaptief bouwen?

Overheidsparticipatie in een energieke samenleving (PBL / NSOB)

Op weg naar een bewuste keuze...

- Maak als organisatie met bestuur een bewuste keuze over inzet van decentrale regelgeving.

En zo ja, stuur dan zoveel mogelijk op prestaties (doelen). Dat geeft ruimte aan ontwerpers, ontwikkelaars en bouwers (ruimte voor creativiteit).

Bijvoorbeeld:

Prestatie-eis (doelvoorschrift): verwerken [x] mm op perceel

Eis maatregel (middelvoorschrift): minimum oppervlak groen of waterberging

Webinar groen-blauwe bouwstenen

Onderdeel 4: gezamenlijke aanpak?

Voorbeelden aanpak klimaatadaptief bouwen

➤ Groen- en natuurinclusief bouwen Den Haag

Onderdelen, o.a.:

- standaard waardering maatregelen bij aanbesteding

Punten	Aspect	Maatregel	Haagse gidssoorten									Groenfunctie			
			Gewone dwergvleermuis	Gierzwaluw	Huisruis	Kleine watersalamander	Laatvlieger	Mereel	Slechtvalk	Steenbreekvaren	Tongvaren	Zwarte roodstaart	Beleeringsfunctie	Voorloper lintress	Watropgave
1	gevel/dak	Geveltuint											X	X	X
1	gevel/dak	Geen lichtuitstraling vanuit gebouw	X				X								
1	gevel/dak	Groen dak met sedum (> 5 - 7 cm)									X	X			X
2	gevel/dak	Groen dak met sedum, grassen en kruiden (7 - 15 cm)									X	X			X
3	gevel/dak	Groen dak met (sedum), grassen, kruiden en dwergheesters (15 - 30 cm)									X	X			X
4	gevel/dak	Groen dak met (grassen), kruiden, dwergheesters en struiken (30 - 50 cm)									X	X			X
4	gevel/dak	Groen dak met kruiden, dwergheesters, struiken en bomen (> 50 cm)									X	X			X
2	gevel/dak	Gevelgroen			X			X					X	X	X
1	verblijf	Insectenstenen											X		
1	verblijf	Nestplaatsen voor gierzwaluw	X												
1	verblijf	Nestplaatsen voor zwarte roodstaart										X			
1	verblijf	Nestplaatsen huisruis bij groene tuinen/pleinen			X										
1	verblijf	Nestkast slechtvalk							X						
1	verblijf	Zomerverblijfplaats voor vleermuizen	X				X								
1	verblijf	Winterverblijfplaats voor vleermuizen	X												
1	omgeving	Geen buitenverlichting bij groen	X				X								
1	omgeving	Cluster van 3 inheemse bomen	X	X		X	X	X					X	X	X
1	omgeving	Cluster van inheemse struiken 50m2	X	X	X	X	X	X					X	X	X
1	omgeving	Groene tuin met aansluiting op ecologische structuur	X			X	X						X		X
2	omgeving	Natuurlijke haag > 25 meter	X	X		X	X	X					X		
2	omgeving	Natuurlijke verharding 25% areaal	X	X	X	X	X						X	X	X
2	omgeving	Boomgaard met > 10 fruitbomen						X							
2	omgeving	Grasland met inheems bloemenmengsel > 500 m2	X	X		X							X		X
2	omgeving	Groen > 25% onbebouwde areaal	X	X	X	X	X						X	X	X
3	omgeving	Natuurlijke poel				X							X		X
3	omgeving	Pocketpark (minipark)	X				X		X	X	X	X	X	X	X
1	omgeving	Muurplanten in oude (kade)muur							X	X					
1	omgeving	Doorstroming van open water				X									
2	omgeving	Rij van >10 inheemse bomen (zo mogelijk gemixt)	X		X	X	X	X					X	X	X
2	omgeving	Natuurvriendelijke of drijvende oever > 10 m			X	X							X	X	X

Voorbeelden aanpak klimaatadaptief bouwen

➤ Klimaattoets en paraplubestemmingsplan Eindhoven

Onderdelen, o.a.:

- klimaatadaptatietoets met richtlijnen en ontwerpnormen voor de (her)inrichting en gebiedsontwikkeling op straat- en wijkniveau.
- normen voor waterberging bij bouwprojecten (op basis van GRP)
- juridische doorwerking in paraplu bestemmingsplan

Voorbeelden aanpak klimaatadaptief bouwen

Convenant klimaatbestendig bouwen Zuid Holland (publiek-privaat)

➤ Minimum programma van eisen

Onderdelen, o.a.:

- Geen schade aan gebouwen en voorzieningen bij bui 90 mm/uur
- Opvang bui op privaat terrein 40 – 70 mm/uur en vertraagd afvoeren
- Infiltreren 20%-100% jaarlijkse neerslagsom (450 mm/jaar)
- 20%-60% schaduw in plangebied
- Gevolgbeperking overstromingen (onderscheid naar waterdiepten)

➤ Afwegingskader en intentieovereenkomst

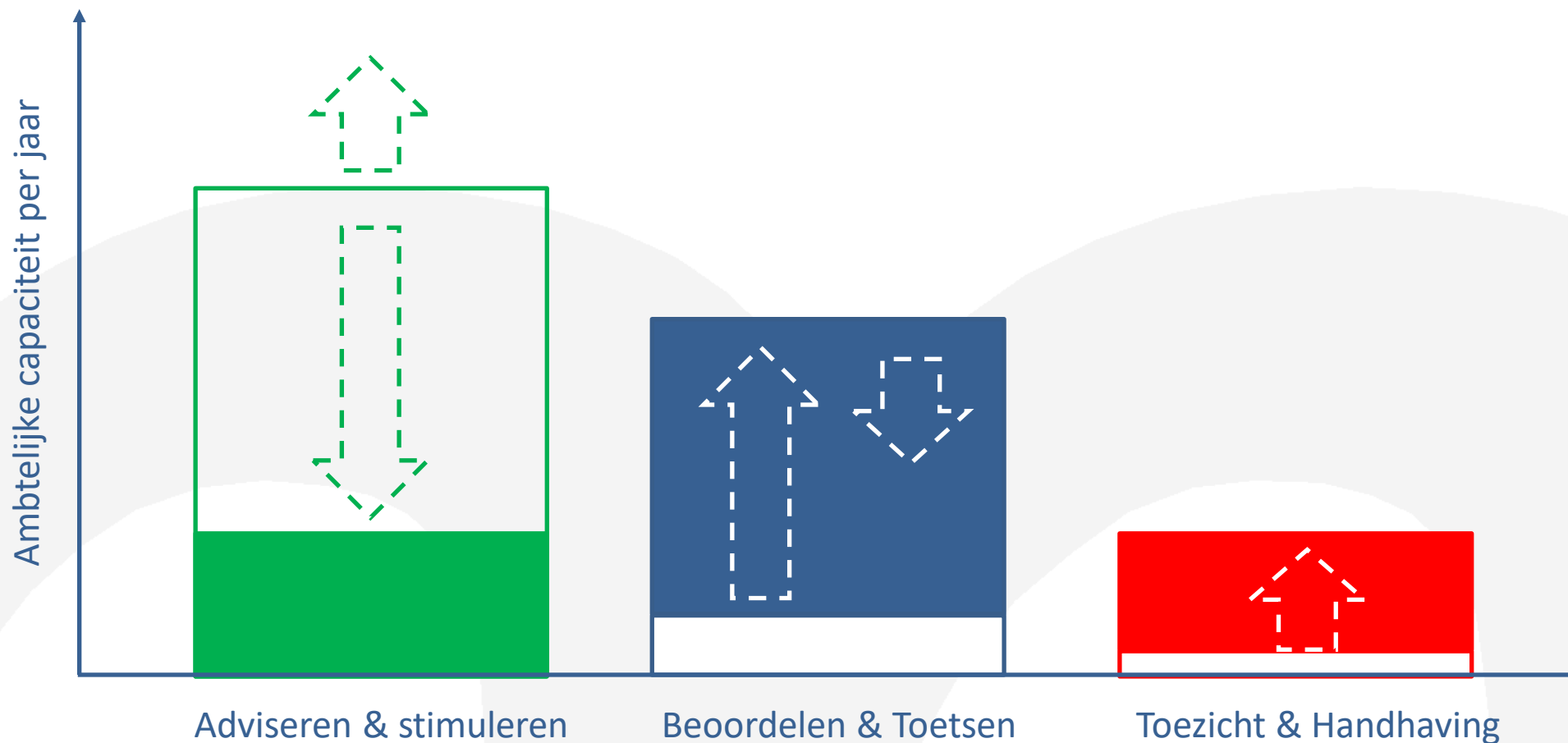
Voorbeelden aanpak klimaatadaptief bouwen

Dialoog in de Metropoolregio Amsterdam (MRA)

1. Ieder voor zich: geen afstemming en afspraken op gezamenlijke veiligheidsniveaus
2. Afstemmen uitgangspunten en waarderingssysteem klimaattoets / aanbestedingen.
Doorwerking is keuze individuele organisaties
 - Inzet op vastleggen ondergrens via publiek- en privaatrechtelijke instrumenten
 - Inzet op dialoog over maximaal haalbare prestaties
3. Gezamenlijk basis programma van eisen en intentieovereenkomst individuele organisaties en gebiedspartners
4. Gezamenlijk basis programma van eisen en afspraken over doorwerking in publiek- en privaatrechtelijke instrumenten (gelijk speelveld)

Capaciteit klimaatbestendige nieuwbouw

➤ Verschuiving van adviseren en stimuleren naar toetsen/beoordelen

Verkenning basis veiligheidsniveaus

Welke behoeften hebben private partijen geuit?

- Zo vroeg mogelijk in ontwikkeling duidelijkheid over eisen klimaatbestendig bouwen
- Nadruk op prestaties en doelen (i.p.v. voorschrijven maatregelen)
- Waarderen prestaties in aanbestedingen (gelijk speelveld)
- Publiek- en privaatrechtelijke borging zorgt voor legitimiteit in organisaties en versnelling van het “nieuwe normaal”
- Eisen basisveiligheidsniveau (ondergrens) + waardering extra prestaties bij aanbestedingen

Tijdpad gezamenlijke aanpak

- Doorwerken aan basis veiligheidsniveaus: 1 – 1,5 jaar
 - Uitwerken intentieovereenkomst: 1 jaar
 - Doorwerking in publiek- en privaatrechtelijke instrumenten individuele organisaties: 0,5 – 1 jaar
- } Gelijktijdig

En dat betekent:

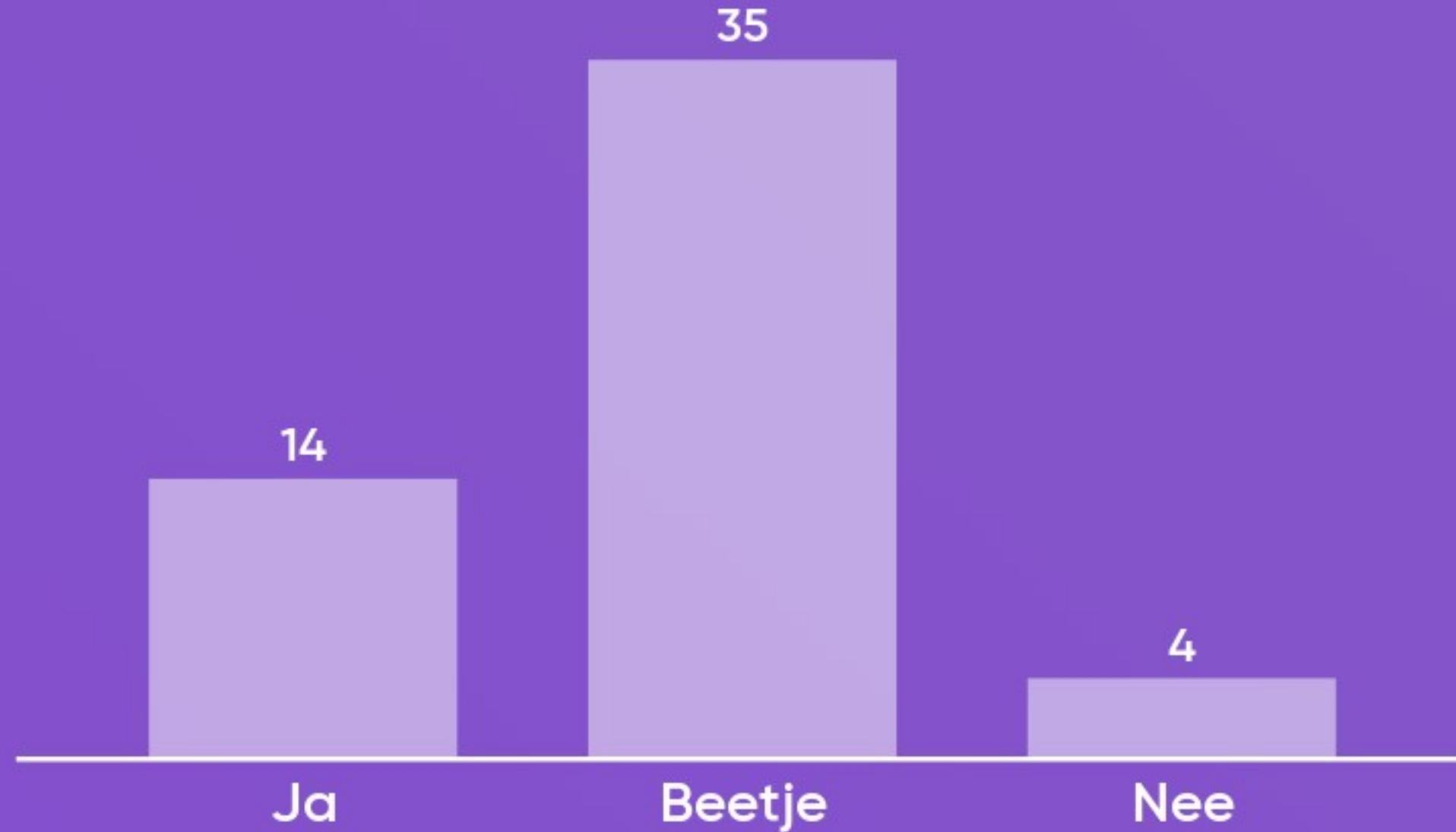
- Variant 3: Gezamenlijk basis PvE / intentieovereenkomst: **1-1,5 jaar**
- Variant 4: + doorwerking publiek-/rechtelijke instrumenten: **+ 1 jaar**

Groen blauwe bouwstenen klimaatadaptief bouwen

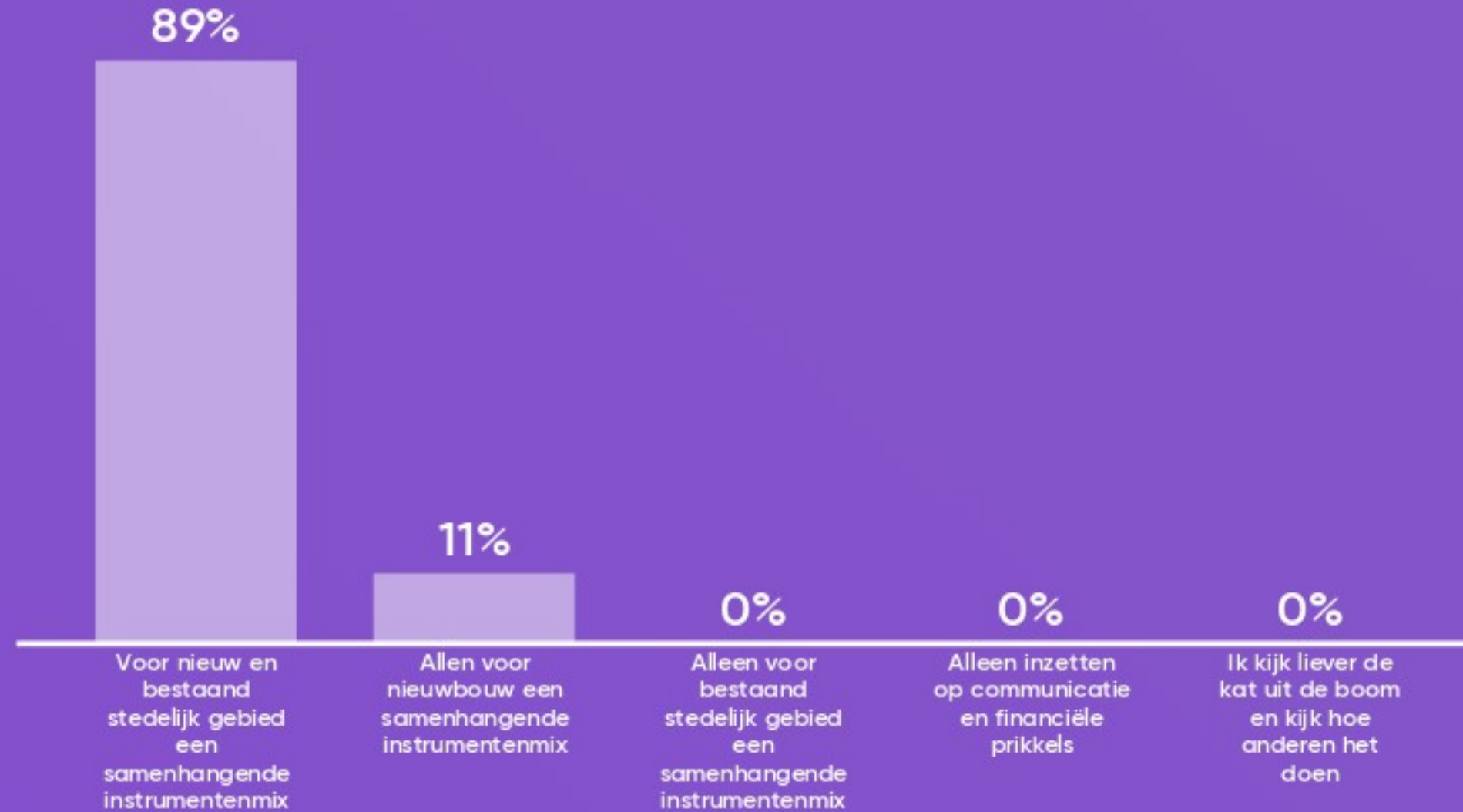
Manifestregio Vallei & Veluwe

Heb je goed zicht op de mogelijkheden die het Omgevingsplan biedt voor klimaatadaptief bouwen?

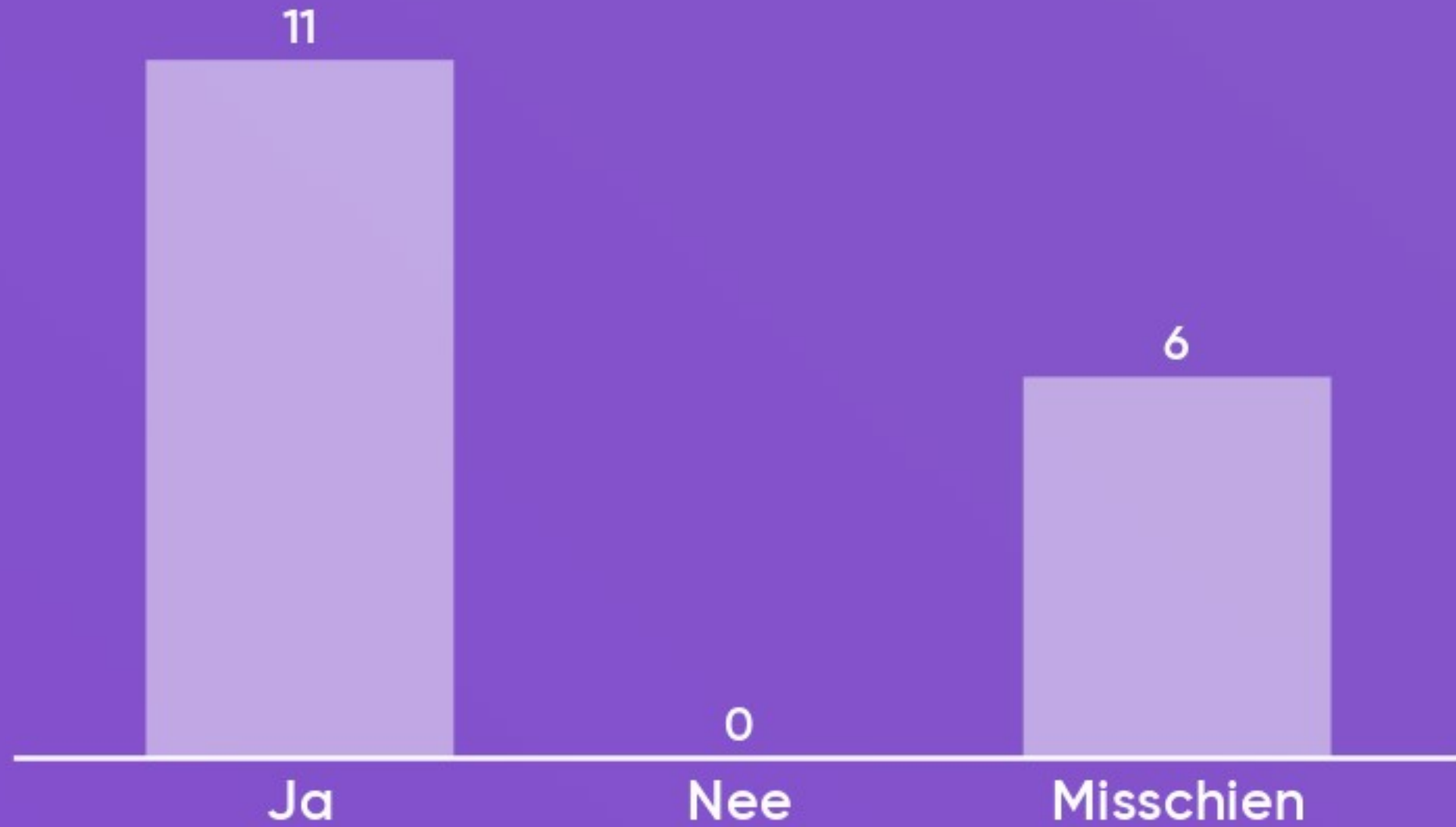

Hoe zou jij graag willen dat jou gemeente/waterschap gaat inzetten op de instrumentenmix?

Heb je behoefte aan een gezamenlijke aanpak in de regio Vallei & Veluwe

Mentimeter

Welke meerwaarde levert een gezamenlijke aanpak met de manifestregio Valleï & Veluwe?

